

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
СТОМАТОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ХІРУРГІЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ ТА КЛІНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан стоматологічного факультету
проф. Євген КОСТЕНКО
« 29 » вересня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВИРОБНИЧА ЛІКАРСЬКА ПРАКТИКА «ХІРУРГІЧНА СТОМАТОЛОГІЯ»

Рівень вищої освіти	другий(магістерський)
Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	221 Стоматологія
Освітня програма	Стоматологія
Статус дисципліни	Обов'язкова (ОК 47)
Мова навчання	українська, англійська

Ужгород 2023

Робоча програма навчальної дисципліни **Виробнича лікарська практика «Хірургічна стоматологія»** для здобувачів вищої освіти галузі знань **22 Охорона здоров'я** спеціальності **221 Стоматологія** освітньої програми **Стоматологія**.

Розробники:

- Мочалов Ю.О. – доктор медичних наук, професор кафедри хірургічної стоматології та клінічних дисциплін.
- Гелей В.М. – кандидат медичних наук, доцент кафедри хірургічної стоматології та клінічних дисциплін;
- Гелей Н.І. – PhD., доктор філософії, доцент кафедри хірургічної стоматології та клінічних дисциплін.
- Брехлічук П.П. – кандидат медичних наук, доцент кафедри хірургічної стоматології та клінічних дисциплін.
- Домище М.Ю. – старший викладач кафедри хірургічної стоматології та клінічних дисциплін.
- Мельник Л.В. – старший викладач кафедри хірургічної стоматології та клінічних дисциплін.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри **хірургічної стоматології та клінічних дисциплін**
протокол № 10 від «10» березня 2023 р.

Завідувач кафедри доц. Гема-Багіна Н.М.

Схвалено науково-методичною комісією стоматологічного факультету

протокол № 8 від «21» березня 2023 р.

Голова науково-методичної комісії
стоматологічного факультету

проф. Клітинська О.В.

© Кафедра хірургічної стоматології та клінічних дисциплін 2023 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2023 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 2	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 60	4-й	-
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента – 2,0	7-й	-
	Лекції:	
	-	-
	Клінічні:	
	-	-
Вид підсумкового контролю: диференційований залік	Індивідуальна робота:	
	20	-
Форма підсумкового контролю: усна, виконання практичних навичок	Самостійна робота:	
	40	-

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни **Виробнича лікарська практика «Хірургічна стоматологія»** - є фахова підготовка лікаря-стоматолога, яка передбачає засвоєння питань теорії й практики з усіх розділів хірургічної стоматології та основ ЩЛХ, починаючи з організації роботи хірургічного відділення стоматологічної поліклініки та щелепно-лицевого стаціонару до надання ургентної допомоги при невідкладних станах і в вогнищах масового ураження та кваліфікованої хірургічної стоматологічної та реконструктивно-відновної допомоги при захворюваннях ЩЛД.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі і проблеми в галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія», у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК-1).
- Знання та розуміння предметної області. та розуміння професійної діяльності (ЗК-2).
- Здатність застосовувати знання у практичній діяльності (ЗК-3).
- Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК-4).
- Здатність спілкуватися англійською мовою (ЗК-5).
- Мати навички використання інформаційних комунікаційних технологій (ЗК-6).
- Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел (ЗК-7).
Здатність до адаптації та дії в новій ситуації (ЗК-8).
- Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми (ЗК-9).
- Здатність бути критичним і самокритичним (ЗК-10).
- Здатність працювати в команді (ЗК-11).
- Здатність діяти соціально відповідально та свідомо (ЗК-13).
- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК-14).

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

- Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані (ФК-1).
- Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень (ФК-2).
- Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани (ФК-3).
- Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки (ФК 4);
- Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки (ФК 5);
- Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки (ФК 6);
- Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області з супутніми соматичними захворюваннями (ФК-7).
- Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції (ФК-8).

- Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області (ФК-9).
- Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології (ФК-12).
- Спроможність ведення нормативної медичної документації (ФК 14);
- Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації (ФК 15);
- Спроможність до організації та проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки (ФК 16).
- Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності (ФК-17).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни **Виробнича лікарська практика «Хірургічна стоматологія»** є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- ОК 4. Латинська мова та медична термінологія
- ОК 8. Медична інформатика
- ОК 9. Медична хімія
- ОК 10. Біологічна та біоорганічна хімія
- ОК 11. Медична біохімія
- ОК 12. Анатомія людини
- ОК 13. Гістологія, цитологія та ембріологія
- ОК 14. Фізіологія
- ОК 15. Мікробіологія, вірусологія та імунологія
- ОК 16. Клінічна анатомія та оперативна хірургія
- ОК 19. Патоморфологія
- ОК 20. Патофізіологія
- ОК 21. Фармакологія
- ОК 26. Внутрішня медицина (у тому числі інфекційні хвороби та епідеміологія, клінічна фармакологія)
- ОК 27. Хірургія (у тому числі онкологія та нейрохірургія)
- ОК 29. Радіологія
- ОК 31. Судова медицина (стоматологія). Медичне право України
- ОК 32. Терапевтична стоматологія
- ОК 34. Ортопедична стоматологія
- ОК 35. Ортодонтія
- ОК 42. Дитяча хірургічна стоматологія

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми, вивчення навчальної дисципліни **Виробнича лікарська практика «Хірургічна стоматологія»**, повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми; за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання.	ПРН 1
Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на	ПРН 2

підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу.	
Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні), пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини і щелепно-лицевої ділянки.	ПРН 3
Визначати остаточний клінічний діагноз, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.	ПРН 4
Встановлювати діагноз невідкладних станів за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, у лікувальній установі), в умовах надзвичайної ситуації, воєнного стану, обмеження інформації та часу.	ПРН 5
Планувати та втілювати заходи профілактики стоматологічних захворювань серед населення для запобігання розповсюдження стоматологічних захворювань.	ПРН 6
Аналізувати епідеміологічний стан та проводити заходи масової та індивідуальної, загальної та локальної медикаментозної й немедикаментозної профілактики стоматологічних захворювань.	ПРН 7
Визначати підхід, план, вид та принцип лікування стоматологічного захворювання шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.	ПРН 8
Визначати характер режиму праці, відпочинку та необхідної дієти при лікуванні стоматологічних захворювань на підставі попереднього або остаточного клінічного діагнозу шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.	ПРН 9
Визначити тактику ведення стоматологічного хворого за соматичної патології шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.	ПРН 10
Проводити лікування основних стоматологічних захворювань за існуючими алгоритмами та стандартами схемами під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.	ПРН 11
Аналізувати та оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів та комп'ютерних інформаційних технологій.	ПРН 14
Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб.	ПРН 16
Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.	ПРН 17
Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень.	ПРН 18
Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.	ПРН 19
Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.	ПРН 20
Виконувати медичні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу для різних верств населення та в різних умовах.	ПРН 21
Виконувати медичні стоматологічні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу для різних верств населення та в різних умовах.	ПРН 22

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни **Виробнича лікарська практика «Хірургічна стоматологія»**:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знати: методику обстеження хворих з травмою щелепно-лицевої ділянки; принципи надання допомоги потерпілим при пошкодженнях щелепно-лицевої ділянки; принципи деонтології та лікарської етики в хірургічній стоматології і ЩЛХ; методики загального та місцевого знеболення, седацію в практиці хірурга-стоматолога (покази, протипокази, особливості проведення); травматичні пошкодження м'яких тканин ЩЛД; методики хірургічної обробки ран м'яких тканин ЩЛД; організацію онкостоматологічної допомоги.	ПРН 1 ПРН 2 ПРН 3 ПРН 4 ПРН 5 ПРН 6 ПРН 19 ПРН 22
Розуміти: сутність і механізм розвитку основних симптомів і синдромів при травмах та ушкодженнях ЩЛД, сприяти формуванню у студентів основ клінічного мислення, розпізнаванню та виявленню окремих симптомів травматичних ушкоджень ЩЛД, одонтогенних і остеогенних пухлиноподібних утворень ЩЛД, розумінню їх етіології та патогенезу, можливостей застосування сучасних методів діагностики в клініці хірургічної стоматології.	ПРН 3 ПРН 4 ПРН 5 ПРН 6 ПРН 20
Оволодіти: навичками збору анамнезу та огляду хворого з патологією ЩЛД; складанням плану та обстеження хворого з травмою ЩЛД; заповнення медичної документації; інтерпретацією результатів основних лабораторних та інструментальних методів дослідження; сформувати навички спілкування з пацієнтами, членами їх родин, колегами на основі принципів медичної етики і деонтології.	ПРН 3 ПРН 4 ПРН 10 ПРН 14 ПРН 19 ПРН 20
Аналізувати результати клінічних обстежень, лабораторних та інструментальних методів діагностики та розвинути вміння використовувати їх для вибору адекватних засобів лікування пацієнтів стоматологічного профілю, що мають хірургічну патологію.	ПРН 5 ПРН 8 ПРН 11 ПРН 14 ПРН 20 ПРН 21
Розвинути здатність студентів до творчого поєднання теоретичних знань і практичних навичок. розвинути вміння визначати та оцінювати провідні симптоми і синдроми у діагностиці травм і уражень ЩЛД в клініці хірургічної стоматології;	ПРН 14 ПРН 16 ПРН 17 ПРН 18 ПРН 20
Оцінювання готовності студента до самостійного проведення клінічного обстеження пацієнта у клініці хірургічної стоматології, використання отриманих даних для лікування пацієнтів стоматологічного профілю, що мають травми, ушкодження та онкологічні захворювання ЩЛД.	ПРН 10 ПРН 11 ПРН 14 ПРН 21 ПРН 22

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Методи навчання при вивченні дисципліни

Пояснювально-ілюстративний метод. Студенти здобувають знання, слухаючи лекцію, з навчальної або методичної літератури у "готовому" вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, вони залишаються в межах репродуктивного (відтворювального) мислення.

Репродуктивний метод. Застосування вивченого на основі зразка, моделі діяльності або загальноприйнятих підходів під час практичних занять. Діяльність тих, кого навчають, є

алгоритмічною, тобто відповідає інструкціям, розпорядженням, правилам - в аналогічних до представленого зразка ситуаціях.

Метод проблемного викладення. Використовуючи доцільні джерела й засоби під час лекційних і практичних занять, педагог, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, наводить систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, показує спосіб розв'язання поставленого завдання. Здобувачі ступеня магістр стають ніби свідками і співучасниками наукового пошуку.

Пошуковий, або евристичний метод. Використовується в тій чи іншій мірі у всіх формах навчальних занять та під час індивідуальної чи самостійної роботи студента. Його суть – в організації активного пошуку розв'язання висунутих педагогом (чи самостійно сформульованих) пізнавальних завдань, в визначених випадках під керівництвом лектора, або на основі наведених прикладів і вказівок. Процес мислення набуває продуктивного характеру, але його поетапно скеровує й контролює педагог або самі студенти на основі роботи над навчально-методичною літературою.

Дослідницький метод. Після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого усного або письмового інструктажу ті, кого навчають, самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри, наприклад, об'єму та інтенсивності фізичного навантаження, виконують інші пошукові дії. Ініціатива, самостійність, творчий пошук виявляються в дослідницькій діяльності найповніше. Методи навчальної роботи безпосередньо переходять у методи, які імітують, а іноді й реалізують науковий пошук.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- тести;
- ситуаційні задачі;
- виконання письмових завдань;
- відповіді на теоретичні питання на заняттях;
- демонстрація практичних навичок;
- групові завдання з використанням імітаційних ігор на заняттях;
- презентації результатів виконаних завдань;
- співбесіда за результатами самостійної роботи;
- диференційований залік.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: індивідуальне усне опитування, тестовий контроль (I-II рівня), вирішення ситуаційних задач, письмовий теоретичний контроль, виконання індивідуальних та групових навчальних завдань.

Форма модульного контролю: модульна контрольна робота (письмово, усно).

Форма і вид підсумкового семестрового контролю:

Семестр	Вид підсумкового контролю	Форма підсумкового контролю
7-й	залік (диференційований)	усно

Перевірка та оцінювання знань, умінь і практичних навичок студентів здійснюються за 100-бальною, ECTS та національною шкалами (табл.5.1).

Таблиця 5.1. Загальна шкала оцінювання: рейтингова, національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	

82-89	B	добре	зараховано
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Таблиця 5.2. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль № 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	40	100
6	6	6	6	6		
T6	T7	T8	T9	T10		
6	6	6	6	6		

T1, T2 ... T10 – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни відповідно до табл. 5.2

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль № 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Індивідуальна робота	10	50
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)	-	-
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	-	-
Виконання завдань самостійної роботи	-	10
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	-	-
Модульна контрольна робота	-	40
Разом	10	100

Критерії модульного поточного оцінювання

Поточне модульне оцінювання проводиться шляхом проведення тестового контролю знань на заняттях, опитування студентів під час занять, виконання практичних індивідуальних і групових навчальних завдань, перевірки конспектів лекцій та домашніх завдань, аналізу відвідування та відробок пропущених занять. В ході поточного контролю, за кожен вид навчальної роботи студент отримує оцінку за національною чотирибальною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно), яка потім переводиться у рейтингові бали. При оцінюванні засвоєння матеріалу кожного заняття модуля студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою з використанням таких критеріїв оцінювання.

Оцінка «**відмінно**» виставляється за умови, якщо студент знає зміст заняття та лекційний матеріал у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпні точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок; вільно вирішує тестові і ситуаційні задачі, а також виконує практичні завдання будь-якого рівня складності.

Оцінка «**добре**» виставляється, якщо студент знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно і систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання студент відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчуваючи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка «**задовільно**» ставиться студентові на основі знання всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Студент спроможний вирішувати спрощені завдання за допомогою навідних питань; частково вирішує задачі та виконує практичні навички, відчуваючи складнощі в ряді простих випадків; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені прості запитання відповідає вірно.

Оцінка «**незадовільно**» виставляється у випадках, коли знання і уміння студента є нижчими за критерії задовільної оцінки.

У робочій програмі був застосований такий принцип конвертації традиційної системи оцінювання в бали (таблиця 5.4):

Таблиця 5.4. Конвертація традиційної системи оцінювання в бали:

Традиційна оцінка	Конвертація у бали
«5»	6
«4»	4,5
«3»	3
«2»	1,5 (1 балів за знання та 0,5 бала – за присутність на занятті)

Відпрацювання пропущених практичних занять здійснюється згідно графіка відробок у визначений час в чергових викладачів. При цьому потрібно показати написаний від руки конспект з пропущеної теми, пройти тестовий контроль та усно відповісти на поставлені питання, виконати практичне завдання, визначене викладачем (напр., продемонструвати певний метод клінічного обстеження пацієнта).

Оцінювання самостійної роботи студентів:

Оцінювання самостійної роботи студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється при змістовому та підсумковому модульному контролі.

Кількість балів за різні види індивідуальної самостійної роботи студента залежить від її обсягу і значимості, але не більше 1 бала. Ці бали додаються до суми балів, набраних студентом за поточну навчальну діяльність (таблиця 5.5):

Таблиця 5.5. Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

Бали	Критерії оцінювання
------	---------------------

1	Студент повною мірою розкриває питання, винесені для самостійного опрацювання, вільно оперує поняттями і науковою термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми і здатний аргументовано її доводити.
0,75	Загалом матеріал самостійної роботи викладений достатньо повно, але студент припускається певних помилок при виконанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, трапляються неточності, деякі питання розкриті неповністю.
0,5	Студент неповністю розкриває питання, винесені для самостійного опрацювання, слабо розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно, непослідовно.
0,25	Виконана робота виглядає нашвидку зробленою чи незакінченою. Наявні значні фактичні помилки, незрозумілості, нерозуміння теми або невідповідність викладеного матеріалу передбаченій темі для самостійного опрацювання.

Таким чином, оцінка за модульне поточне оцінювання складається з оцінок за тестовий контроль на заняттях (0), усної відповіді на теоретичні питання, оцінок за виконання практичних індивідуальних та групових завдань (0-5 балів), самостійної роботи студента (0-1 бал). Максимальна оцінка за модульне поточне оцінювання складає 60 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий модульний контроль з дисципліни проводиться у вигляді диференційованого заліку наприкінці 7-го семестру навчання і дає можливість визначити кінцевий ступінь рівня і якості засвоєння студентами теоретичних знань та практичних вмінь і навичок з даної дисципліни. Максимальна оцінка з підсумкового (семестрового) контролю становить 100 балів, шкалою ЄКТС та національною шкалою. Переведення даних 100-бальної шкали у оцінки за національною шкалою та шкалою ЄКТС здійснюється в порядку, зазначеному в таблиці 5.1.

Студенти, підсумкова модульна оцінка яких становить 35-59 балів, зобов'язані пройти підсумковий (семестровий) контроль у формі диференційованого заліку, що передбачено робочим навчальним планом.

Під час проведення заліків та іспитів керуються наступними критеріями оцінок:

90-100 балів (А) заслуговує студент, який:

- всебічно, систематично і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

82-89 балів (В) заслуговує студент, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

74-81 бал (С) заслугоує студент, який:

- в загальному роботу виконав, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вмів порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

64-73 бали (D) заслугоує студент, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

60-63 бали (E) заслугоує студент, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

35-59 балів (FX) виставляється студенту, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

менше 35 балів (F) – виставляється студенту, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

Перезарахування результатів навчання, здобутих у неформальній освіті

Відповідно до чинного законодавства України та Положення про порядок визнання в ДВНЗ «Ужгородський національний університет» результатів навчання, здобутих у неформальній освіті (від 03 березня 2020 р., <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/22966>) здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті. Визнання таких результатів можливо тільки для навчальних дисциплін, які починають викладатися із другого семестру.

Визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті, можливо якщо такі відповідають вимогам освітньої програми щодо формування запланованих компетентностей. Загалом за період навчання результати навчання в неформальній освіті можуть бути зараховані в обсязі не більше 10% загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених освітньою програмою.

Види неформальної освіти, результати яких можуть бути перезараховані: тематичні удосконалення, вебінари, курси, стажування, практики, тренінги, майстер-класи (ворк-шопи), організовані на платформах «Prometheus», «Coursera», закладів вищої освіти та офіційних провайдерів БПР, визнаних МОЗ України, участь у наукових форумах та конференціях, публікації у фахових наукових виданнях та виданнях, включених до наукометричних баз «Scopus» та «Web of Science». Тематика вказаних заходів та активності повинна відповідати змісту робочої програми (тематичні плани лекцій та практичних/семінарських занять).

Процедура визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті проводиться комісійно. Для цього здобувач вищої освіти не пізніше 30 календарних днів до завершення семестру (в якому вивчається навчальна дисципліна, щодо якої бажає провести

перезарахування результатів навчання) подає до деканату факультету відповідну заяву та документи, які підтверджують факт отримання неформальної освіти (сертифікат, посвідчення, свідоцтво, освітні програми тощо). Відповідно до отриманої заяви деканат утворює предметну комісію у складі гаранта освітньої програми, завідувача відповідної профільної кафедри та науково-педагогічних працівників, які викладають відповідну навчальну дисципліну. Комісія формує висновок щодо обсягів кредитів ЄКТС, можливих для перезарахування та надає його керівництву факультету та на профільну кафедру, відповідно до Положення про порядок визнання в ДВНЗ «Ужгородський національний університет» результатів навчання.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Структура і організація хірургічної стоматологічної населенню України. Ознайомлення з роботою лікаря хірурга-стоматолога. Виявлення факторів ризику розвитку основних стоматологічних захворювань в залежності анатомо-фізіологічних особливостей будови щелепно-лищевої ділянки.

Тема 2. Методи обстеження хворого. Алгоритм стоматологічного обстеження пацієнта з хірургічною стоматологічною патологією. Суб'єктивні і об'єктивні методи діагностики.

Тема 3. Стоматологічний інструментарій рекомендований для виконання хірургічних маніпуляцій у порожнині рота. Санітарно-епідемічні вимоги роботи лікаря хірурга-стоматолога.

Тема 4. Методика місцевого знеболення при амбулаторних хірургічних втручаннях на верхній та нижній щелепах.

Тема 5. Методики типового і нетипового видалення зубів на верхній та нижній щелепах.

Тема 6. Показання та протипоказання до оперативного втручання в амбулаторній хірургічній стоматологічній практиці. Методика проведення оперативних втручань: періостотомії при підокісному абсцесі; альвеолотомії, резекції верхівки кореня, гемісекції, короно-радикулярної сепарації.

Тема 7. Методика обстеження хворих з травматичними ушкодженнями щелепно-лищевої ділянки.

Тема 8. Методика оперативних втручань у хворих з травматичними ушкодженнями щелепно-лищевої ділянки.

Тема 9. Ускладнення при видаленні зубів (кровотеча, альвеоліт, альвеолоневрит). Їх лікування та профілактика. Лікування та профілактика ускладнень травматичних пошкоджень щелепно-лищевої ділянки (травматичний остеомієліт, травматичний верхньощелепний синусит та ін.). Алгоритм дій хірурга-стоматолога на амбулаторному прийомі.

Тема 10. Післяопераційне лікування хворих із травматичними ушкодженнями та запальними захворюваннями щелепно-лищевої ділянки.

Підсумковий модульний контроль.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 60					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	клінічні	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
7-й семестр						
Виробнича лікарська практика «Хірургічна стоматологія»						
Тема 1. Структура і організація хірургічної стоматологічної населенню України. Ознайомлення з роботою лікаря хірурга-стоматолога. Виявлення факторів ризику розвитку основних стоматологічних захворювань в залежності анатомо-фізіологічних особливостей будови щелепно-лицевої ділянки.					2	4
Тема 2. Методи обстеження хворого. Алгоритм стоматологічного обстеження пацієнта з хірургічною стоматологічною патологією. Суб'єктивні і об'єктивні методи діагностики.					2	4
Тема 3. Стоматологічний інструментарій рекомендований для виконання хірургічних маніпуляцій у порожнині рота. Санітарно-епідемічні вимоги роботи лікаря хірурга-стоматолога.					2	4
Тема 4. Методика місцевого знеболення при амбулаторних хірургічних втручаннях на верхніх та нижній щелепах.					2	4
Тема 5. Методики типового і нетипового видалення зубів на верхній та нижній щелепах.					2	4
Тема 6. Показання та протипоказання до оперативного втручання в амбулаторній хірургічній стоматологічній практиці. Методика проведення оперативних втручань: періостотомії при підокісному абсцесі; альвеолотомії, резекції верхівки кореня, гемісекції, короно-радикулярної сепарації.					2	4
Тема 7. Методика обстеження хворих з травматичними ушкодженнями щелепно-лицевої ділянки.					2	4
Тема 8. Методика оперативних втручань у хворих з травматичними ушкодженнями щелепно-лицевої ділянки.					2	4
Тема 9. Ускладнення при видаленні зубів					2	4

(кровотеча, альвеоліт, альвеолоневрит). Їх лікування та профілактика. Лікування та профілактика ускладнень травматичних пошкоджень щелепно-лицевої ділянки (травматичний остеомієліт, травматичний верхньощелепний синусит та ін.). Алгоритм дій хірурга-стоматолога на амбулаторному прийомі.						
Тема 10. Післяопераційне лікування хворих із травматичними ушкодженнями та запальними захворюваннями щелепно-лицевої ділянки. Підсумковий модульний контроль.					2	4
Диференційований залік	1д					
Разом за семестр	60				20	40
Разом за навчальний рік	60				20	40

6.3. Тематичний план практики

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Структура і організація хірургічної стоматологічної допомоги населенню України. Ознайомлення з роботою лікаря хірурга-стоматолога. Виявлення факторів ризику розвитку основних стоматологічних захворювань в залежності анатомо-фізіологічних особливостей будови щелепно-лицевої ділянки.	2
2.	Методи обстеження хворого. Алгоритм стоматологічного обстеження пацієнта з хірургічною стоматологічною патологією. Суб'єктивні і об'єктивні методи діагностики.	2
3.	Стоматологічний інструментарій рекомендований для виконання хірургічних маніпуляцій у порожнині рота. Санітарно-епідемічні вимоги роботи лікаря хірурга-стоматолога.	2
4.	Методика місцевого знеболення при амбулаторних хірургічних втручаннях на верхній та нижній щелепах.	2
5.	Методики типового і нетипового видалення зубів на верхній та нижній щелепах.	2
6.	Показання та протипоказання до оперативного втручання в амбулаторній хірургічній стоматологічній практиці. Методика проведення оперативних втручань: періостотомії при підокісному абсцесі; альвеолотомії, резекції верхівки кореня, гемісекції, короно-радикулярної сепарації.	2
7.	Методика обстеження хворих з травматичними ушкодженнями щелепно-лицевої ділянки.	2
8.	Методика оперативних втручань у хворих з травматичними ушкодженнями щелепно-лицевої ділянки.	2
9.	Ускладнення при видаленні зубів (кровотеча, альвеоліт, альвеолоневрит). Їх лікування та профілактика. Лікування та профілактика ускладнень травматичних пошкоджень щелепно-лицевої ділянки (травматичний остеомієліт, травматичний верхньощелепний синусит та ін.). Алгоритм дій хірурга-стоматолога на амбулаторному прийомі.	2
10.	Післяопераційне лікування хворих із травматичними ушкодженнями та запальними захворюваннями щелепно-лицевої ділянки. Підсумковий модульний контроль.	2
Разом		20

6.4. Самостійна робота

№ з/п	ТЕМА	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН
1.	Сучасні шприци та ін'єкційні системи в стоматології.	4
2.	Особливості місцевого знечудення у хворих із супутньою патологією.	4
3.	Інтенсивна терапія, серцево-легенева реанімація в щелепно-лицевій хірургії.	4
4.	Видалення зубів у хворих із захворюваннями серцево-судинної системи, системи крові, діабетом.	4
5.	Рентгендіагностика стоматологічних захворювань.	4
6.	Сучасний погляд на етіологію та патогенез одонтогенних абсцесів і флегмон щелепно-лицевої ділянки.	4
7.	Топографічна анатомія ЩЛД. Основні принципи проведення розрізів в ЩЛД.	4
8.	Прояви лімфаденіту ЩЛД при специфічних захворюваннях: туберкульоз, актиномікоз, сифіліс, СНІД.	4
9.	Сучасний погляд на етіологію та патогенез одонтогенних абсцесів і флегмон щелепно-лицевої ділянки.	4
10.	Топографічна анатомія ЩЛД. Основні принципи проведення розрізів в ЩЛД.	4
Разом		40

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Виробнича лікарська практика згідно договору з ТОВ «Університетська стоматологічна поліклініка»:

Матеріально-технічне забезпечення

Стоматологічний факультет

(м. Ужгород, вул. Університетська 16)

Аудиторія №105а (площа 21 м²)

1. Стоматологічна установка Ajax – 1 шт
2. Камера для зберігання стерильних інструментів «Панмед-1С» – 1 шт
3. Стоматологічний столик – 1 шт,
4. Лотки – 8 шт
5. Стоматологічні дзеркала – 6 шт
6. Стоматологічні зонди – 6 шт
7. Стоматологічні пінцети – 8 шт
8. Стоматологічні гладилки – 4 шт
9. Штопфери – 3 шт
10. Шпателя – 5 шт
11. Скельця – 5 шт
12. Шприц карпульний – 2 шт
13. Шприц інтралігаментарний – 1 шт
14. Щипці для видалення верхніх зубів – 8 шт
15. Щипці для видалення нижніх зубів – 8 шт

16. Елеватори прямі та кутові – 1 шт
17. Хірургічний пінцет – 3 шт
18. Распатори – 3 шт
19. Голкотримачі – 3 шт
20. Затискачі – 3 шт
21. Фрези кісткові довга та коротка – 2 шт
22. Тримач для леза – 2 шт
23. К'юретажні ложки – 4 шт,
24. Тримачі (Фарабефа) – 2 шт.
25. Диван шкіряний – 1 шт
26. Холодильник – 1 шт
27. Комплект меблів - 1 шт

Стоматологічний факультет
(м. Ужгород, вул. Університетська 16)

Аудиторія №105 (площа 24 м2)

1. Диван кутовий – 1 шт
2. Стіл кутовий офісний – 1 шт
3. Шафа-купе – 1 шт
4. Стільці офісні – 7 шт
5. Стіл-учнівський – 1 шт
6. Крісло офісне – 1 шт
7. Принтер HP – M130 – 1 шт
8. Принтер Canon – 1 шт
9. Телевізор Sony – 1 шт
10. Комп'ютер персональний (монітор, системний блок, клавіатура) – 1 шт

Стоматологічний факультет
(м. Ужгород, вул. Університетська 16)

Аудиторія №106 (площа 24 м2)

1. Установа стоматологічна «Сатва комбі – НВ4» - 1 шт
2. Стілець офісний з столиком – 14 шт
3. Стіл офісний – 1 шт
4. Комплект меблів – 1 шт
5. Шафа – 1 шт

Стоматологічний факультет
(м. Ужгород, вул. Університетська 16)

Аудиторія №106а (операційний зал) (площа 44 м2)

1. Установа стоматологічна Sundarb – 1 шт
2. Установа стоматологічна Logos SN00ABZ – 1 шт
3. Установа стоматологічна SDS68-J – 1 шт
4. Камера для зберігання стерильних інструментів «Панмед-1С» - 1 шт
5. Столик-медичний – 5 шт
6. Столик-медичний на колесах – 3 шт
7. Крісло стоматологічне – 2 шт

8. Столик стоматологічний скляний – 2 шт
9. Столик стоматологічний металевий – 1 шт
10. Автоклав Euronda – 1 шт
11. Аспіраційна система Cattani – 1 шт
12. Пакувальна машина для стерілізації – 1 шт
13. Аплікатор Voles на пластиковій паличці з пробіркою, середовищем Amies (стерильні) – 20 шт.
14. Лотки – 5 шт
15. Стоматологічні дзеркала – 5 шт
16. Стоматологічні зонди – 5 шт
17. Стоматологічні пінцети – 6 шт
18. Стоматологічні гладилки – 3 шт
19. Штопфери – 2 шт
20. Шпателя – 4 шт
21. Скельця – 4 шт
22. Шприц карпульний – 2 шт
23. Шприц інтралігаментарний – 1 шт
24. Щипці для видалення верхніх зубів – 8 шт
25. Щипці для видалення нижніх зубів – 8 шт
26. Елеватори прямі та кутові – 1 шт
27. Хірургічний пінцет – 3 шт
28. Распатори – 3 шт
29. Голкотримачі – 3 шт
30. Затискачі – 3 шт
31. Фрези кісткові довга та коротка – 2 шт
32. Тримач для леза – 2 шт
33. К'юретажні ложки – 3 шт,
34. Тримачі (Фарабефа) – 2 шт.

Інформаційне забезпечення:

1. Навчальні посібники, підручники, навчальні таблиці, мультимедійні лекції, тексти та конспекти лекцій. Методичні розробки для студентів з практичних занять. Збірник тестових завдань. Електронний банк тестових завдань, банк тестових завдань на паперових носіях, ситуаційні завдання.
2. Система електронного навчання <https://e-learn.uzhnu.edu.ua/>

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія: підручник; у 2т. Т. 1 / В. О. Маланчук, О. С. Воловар, І. Ю. Гарляускайте та ін. К.: ЛОГОС, 2011. 669 с.
2. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія: підручник; у 2т. Т. 2 / В. О. Маланчук, О. С. Воловар, І. Ю. Гарляускайте та ін. К.: ЛОГОС, 2011. 606 с.
3. Тимофєєв О.О. Щелепно-лицева хірургія: Підручник для мед. ун-тів, інст., акад. 3-ге вид, випр. К., 2022. 792 с.
4. Пластична та реконструктивна хірургія. /Аветіков Д.С., Соколов В.М., Ахмеров В.Д., Ставицький С.О., Буханченко О.П.Підручник. - Полтава, АСМІ, 2012, - 572 с.
5. Пластична хірургія: Підручник для мед. ВНЗ IV рів. акред. / За ред. Е.Я. Фісталя. — К., 2010. 376 с.
6. Пластична та реконструктивна хірургія. Підручник / Д.С. Аветіков, В.М. Соколов, К.П. Локес та ін. Львів ПП «Магнолія 2000», 2021. 524 с.

7. Бернадський Ю.Й. Основи щелепно-лицевої хірургії і хірургічної стоматології: навч. посібник. 3-е вид., перероб. і доп. Київ: Спалах, 2003
8. Грицай Н. М. Нейростоматологія : навч. посіб. для студ. вищ. мед. закл. освіти III-IV рівнів акредитації / Н. М. Грицай, Н. О. Кобзиста. Київ : Здоров'я, 2001. 142 с.
9. Рузін Г. П. Основи технології операцій у хірургічній стоматології та щелепно-лицевій хірургії: навч. посіб. для студ. стоматол. ф-тів вищих мед. навч. закл. IV рівня акредитації / Г. П. Рузін, М. П. Бурих. – Вінниця: Нова книга, 2008.
10. Соколов В. М. Щелепно-лицева хірургія. Реконструктивна хірургія голови та шиї: підруч. для студ. стомат. фтів вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредитації / В. М. Соколов, В. І. Митченко, Д. С. Аветіков. Вінниця: Нова книга, 2006.
11. Харьков Л. В. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія дитячого віку : нац. підруч. для студ. вищих мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації / Л. В. Харьков, Л. М. Яковенко, І. Л. Чехова ; за ред. Л. В. Харькова. - Київ : Медицина, 2015. 496 с.
12. Mich C. E. Contemporary Implant Dentistry. 3rd ed. St Louis, MO: Mosby, 2008.
13. Неспрядько В. П., Куц П. В. Дентальна імплантологія. Харків «Контраст», 2009. 292 с.
14. Michael Miloro, G.E. Ghali, Peter E. Larsen, Peter D. Waite. Oral and maxillo-facial surgery, second edition. BC Decker Inc Hamilton, London. 2004.
15. Соколова Л.І., О.А. Мяловицька О.А., Ілляш Т.І. Неврологія з нейростоматологією. Медицина, 2018. 127 с.
16. Щелепно-лицьова хірургія екстремальних ситуацій / [Б.М. Горішний, О.В. Рибалов, Л.М. Саяпіна]. 2000. Полтава. 221 с.

Допоміжна література

1. Невідкладні стани у стоматологічній практиці: навчальний посібник (ВНЗ IV р. а.) / І.М. Скрипник, П.М. Скрипников, Л.Я. Богашова, О.Ф. Гопко. 2-е вид., випр. 2017. 224 с.
2. Кононенко Ю. Г. Купновицька І. Г. Невідкладні стани на амбулаторному прийомі у стоматолога – Вінниця, Нова книга, 2017. 288 с.
3. Медицина надзвичайних ситуацій. Організація надання першої медичної допомоги: навчальний посібник (ВНЗ II—IV р. а.) / В.С. Тарасюк, М.В. Матвійчук, В.В. Паламар та ін.; за ред. В.С. Тарасюка. 4-е вид., випр. 2017. 528с.
4. Хірургічні етапи дентальної імплантації (Базовий курс) : навчальний посібник для студентів стоматологічних факультетів вищих медичних закладів IV рівня акредитації / Аветіков Д.С., Криничко Л.Р., Ставицький С.О.. ВДНЗУ «УМСА». Полтава: 2016. 108 с.
5. Оперативна хірургія і топографічна анатомія; за ред. К.І.Кульчицького. К., 1994. 464 с.
6. Топографічна анатомія і оперативна хірургія голови та шиї О. М. Проніної. - Вінниця :Нова Книга, 2016. 350 с.
7. Маланчук В.О., Чепурний Ю.В. Травматичні пошкодження орбіти і слъзовідвідних шляхів. Біла церква: ПАТ «Білоцерківська книжкова фабрика», 2014. 176 с.
8. Маланчук В.О., Крищук М.Г., Копчак А.В. Імітаційне компютерне моделювання в щелепно-лицевій хірургії. К.: Видавничий дім «Асканія», 2013. 231 с.
9. Маланчук В.О., Копчак А.В. Доброякісні пухлини та пухлиноподібні ураження щелепно-лицевої ділянки та шиї / Навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Асканія», 2008. 320 с.
10. Захворювання СНЩС: клініка, діагностика і принципи лікування / [С.І. Черкашин] 2014. Тернопіль. 147 с.
11. Косметична отоластика з врахуванням біомеханіки шкіри : Навчальний посібник /Аветіков Д.С., Стебловський Д.В., Локес К.П., Резвіна К.Ю. Полтава. 2020. 108 с.
12. Інтраопераційна профілактика утворення патологічних рубців шкіри в різних ділянках обличчя та шиї : Монографія / Аветіков Д.С., Соколов В.М., Лоза Х.О. Полтава, 2018.156 с.
13. Клініко-морфологічне та біомеханічне обґрунтування методик підйому та мобілізації шкірно-жирових клаптів у соскоподібній ділянці : Монографія / Аветіков Д.С., Соколов В.М., Стебловський Д.В. Полтава, 2018. 171.

14. Нижня ритидектомія з врахуванням біомеханіки шкіри : Навчальний посібник / Аветіков Д.С., Стебловський Д.В., Локес К.П., Попович І.Ю. Полтава, 2021. 96 с.
15. Компресійно-дислокаційна м'язово-суглобова дисфункція скронево-нижньощелепних суглобів. Диференційна діагностика. Лікування / О.В. Рибалов, П.І. Яценко, О.І. Яценко, П.О. Москаленко ; МОЗ України, УМСА. - Полтава : АСМІ, 2019. - 111 с.
16. Рузін Г.П., Дмитрієва А.А., Стоян О.Ю. Хірургічна стоматологія в схемах і таблицях: Навч.посібник. 2-е вид., доправ. І доп. Вінниця, 2007.112 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. <https://new.meduniv.lviv.ua/kafedry/kafedra-hirurgichnoyi-stomatologiyi-ta-shhelepnoiytsevoyi-hirurgiyi/>
2. <https://hirstom.pdmu.edu.ua/>
3. <https://stomat.bsmu.edu.ua/home>
4. www.ncbi.nih.gov/pubmed

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)